

විශේෂ සටහන 5

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව 2020 වසරේ දී උපයෝගී කර ගත් මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපකරණ

කොවිඩ්-19 වසංගතය මගින් ආර්ථිකය සහ මූල්‍ය වෙළඳපොළ මත මින් පෙර නොවූ බලපෑමක් ඇති කිරීම හේතුවෙන්, වසංගතය මගින් ඇති කෙරුණු මූල්‍ය අර්බුදයට පිළියම් යෙදීමට සහ එම ආර්ථිකයන්ට සහාය දැක්වීම සඳහා සුවිශේෂී පියවර ගැනීමට ලොව පුරා මහ බැංකු ක්‍රියා කරන ලදී. සාම්ප්‍රදායික මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපකරණවලට අමතරව, බොහෝ මහ බැංකු විසින් ප්‍රමාණාත්මක ලිහිල්කරණය (Quantitative Easing), ඉලක්කගත ණය වැඩසටහන් සහ අඩු පොලී අනුපාතික පවත්වා ගැනීම සඳහා වූ ඉදිරි මාර්ගෝපදේශ (Forward Guidance) ඇතුළු සාම්ප්‍රදායික නොවන මුදල් ප්‍රතිපත්ති ද යොදා ගන්නා ලදී.

කොවිඩ්-19 ව්‍යාප්තිය හේතුවෙන් මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ලිහිල් කළ ලොව ප්‍රථම මහ බැංකු අතරට එක් වෙමින්, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ද 2020 වසරේ දී මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපකරණ ගණනාවක් ක්‍රියාවේ යොදවන ලදී. වෙළඳපොළ තුළට ප්‍රමාණවත් ද්‍රවශීලතාවක් ලබා දීම සහ ණය ගැනීමේ පිරිවැය අඩු කිරීම ඉලක්ක කර ගත්, සාම්ප්‍රදායික නොවන ක්‍රියාමාර්ග ද ඇතුළත් වූ මෙම ප්‍රතිපත්ති, සුවිශේෂී වේගයකින්, ප්‍රමාණයකින් සහ පරිමාණයකින් යුතුව ක්‍රියාත්මක කෙරුණු අතර, මූල්‍ය වෙළඳපොළට සහ ආර්ථික කටයුතු යථා තත්ත්වයට පත් කිරීමට ඉන් සහාය හිමි විය. අඩු ඉල්ලුම් සහ අඩු උද්ධමන තත්ත්ව මෙවැනි පුළුල් මුදල් ප්‍රතිපත්ති උත්තේජනයන් සිදු කිරීම සඳහා

රූප සටහන වි.ස. 5.1

2020 වසරේ දී මහ බැංකුව ක්‍රියාවට නැංවූ මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපකරණ සහ ඒවායේ බලපෑම

අවශ්‍ය ප්‍රතිපත්තිමය අවකාශය ලබා දුණි. රජය විසින් සපයන ලද රාජ්‍ය මූල්‍ය උත්තේජන සහ මහ බැංකුව විසින් ගනු ලැබූ අනෙකුත් නියාමන හා මෙහෙයුම් ක්‍රියාමාර්ග රැසක් ද මෙම මුදල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග සඳහා සහාය විය.

ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් වේගවත්ව යථා තත්ත්වයට පත් වීම, දිගු කාලයක් පුරා පැවති අඩු ආර්ථික වර්ධනයෙන් පසු ඉහළ වර්ධන මාවතකට නැවත ළඟා වීම සහ සාර්ව ආර්ථික හා මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාව පවත්වා ගැනීමට සහාය වීමේ අවශ්‍යතාව සැලකිල්ලට ගනිමින්, 2020 වසරේ දී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සිය ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික සැලකිය යුතු ලෙස ප්‍රතිශතාංක 2.50කින් අඩු කළ අතර, එමගින් ආර්ථිකයේ දේශීය ආයෝජන, නිෂ්පාදන සහ පරිභෝජනයට සහාය ලබා දීම සඳහා මූර්ත පොලී අනුපාතික පහළ හෙළීම ඔස්සේ ණය ගලා යෑම් ඉහළ නැංවීම අරමුණු විය. තවද, මූල්‍ය අංශයට අඩු පිරිවැයකට හදිසි අරමුදල් ලබා ගැනීමට ඇති හැකියාව දන්වා සිටීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් 2020 වසරේ දී බැංකු අනුපාතිකය ප්‍රතිශතාංක 6.50කින් අඩු කරන ලදී.

දේශීය මුදල් වෙළඳපොළෙහි ද්‍රවශීලතාව ඉහළ නැංවීමට සහ තම මුදල් ප්‍රවාහවලට ඇති වූ බාධා හේතුවෙන් පීඩාවට පත් වූ මූල්‍ය ආයතන, ව්‍යාපාර සහ පුද්ගලයින්ට සහාය වීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය ප්‍රතිශතාංක 3කින් අඩු කළ අතර, එමගින් 2020 වසරේ දී මුදල් වෙළඳපොළට රුපියල් බිලියන 180ක පමණ ද්‍රවශීලතාවක් කඩිනමින් නිදහස් කෙරිණි.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් විවට වෙළඳපොළ කටයුතු (OMO) සිදු කිරීම තුළින් කෙටි කාලීන පොලී අනුපාතික අඩු මට්ටම්වල පවත්වා ගෙන යෑම සඳහා ක්‍රියා කළ අතර, මුදල් වෙළඳපොළ තුළ ප්‍රමාණවත් ද්‍රවශීලතාවක් පවත්වා ගන්නා ලදී. තවද, වසංගතයෙන් බලපෑමට ලක් වූ ව්‍යාපාර හා පුද්ගලයින්ට සහාය වීමට, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් 2020 වසර තුළ දී ප්‍රාථමික වෙළඳපොළෙන් ශුද්ධ පදනම මත රුපියල් බිලියන 625ක පමණ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මිලදී ගනු ලැබීම හරහා රජයට හදිසි අරමුදල් ලබා දෙන ලදී. මෙය, දේශීය මුදල් වෙළඳපොළේ ද්‍රවශීලතාව ඉහළ නැංවීමටත් රජයේ සුරැකුම්පත් මත ඵලදා අනුපාතික ප්‍රතිශතාංක 2-3කින් පමණ අඩු කිරීමටත් උපකාරී විය.

වසංගතයෙන් බලපෑමට ලක් වූ ව්‍යාපාරවල කාරක ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීමට අරමුදල් සැපයීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් සහනදායී ණය යෝජනා ක්‍රම (සෞභාග්‍යා කොවිඩ්-19 පුනරුද සහන ණය පහසුකම යටතේ) ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් මෙම යෝජනා ක්‍රම යටතේ වාර්ෂිකව සියයට 4ක සහන පොලී අනුපාතිකයකට සපයන ලද මුළු අරමුදල් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 180ක් පමණ වූ අතර, එමගින් ව්‍යාපාරවලට, විශේෂයෙන්ම ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ

ව්‍යාපාර සඳහා ඉතා අසීරු අවස්ථාවේ දී අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක වීමට සෘජුවම සහන සැපයිණි.

බැංකු සමඟ නිරන්තර සංවාදයක් පවත්වා ගනිමින්, මුදල් ප්‍රතිපත්ති අපේක්ෂාවන්ට අනුකූලව වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික අඩු කිරීම සඳහා වාණිජ බැංකු පෙළඹවීමට සහ වසංගතයෙන් බලපෑමට ලක් වූ ආයතන සඳහා අත්‍යවශ්‍ය ද්‍රවශීලතා සහාය ලබා දීමට බැංකුවලට බලපෑම් කිරීමට ද ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව 2020 වසරේ දී ශිෂ්ට ප්‍රයෝග (Moral Suasion) අඛණ්ඩව අනුගමනය කළේය. පාස්කු ඉරිදා දින සිදු වූ ප්‍රහාරවලින් අනතුරුව ආර්ථික කටයුතුවලට සහන සැලසීම සහ වෙළඳපොළ ණය අනුපාතික අඛණ්ඩව අඩු කිරීම සහතික කිරීම සඳහා බැංකු ප්‍රජාව සමඟ සාකච්ඡා කර 2019 වසරේ සිට ක්‍රියාත්මක කරන ලද ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාමාර්ග ද මෙම ප්‍රයත්නයේ සඵලදායීත්වයට දායක විය.

ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත්වීමේ ලකුණු පෙන්වන තෙක්, දැනට පවතින ලිහිල් මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය පවත්වාගෙන යන බවට ආර්ථිකයේ පාර්ශ්වකරුවන් හට දැන්වීමේ උපකරණයක් ලෙස ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ඉදිරි මාර්ගෝපදේශ ද භාවිතා කරන ලදී. නුදුරු අනාගතයේ දී පොලී අනුපාතික ඉහළ යා හැකි බවට ඇති විය හැකි අහිතකර වෙළඳපොළ අපේක්ෂා දුරු කිරීමට එවැනි මග පෙන්වීම් අතිශයින් වැදගත් විය. තවද, මෙමගින් වෙළඳපොළ පොලී අනුපාතික පහළ යෑම අඛණ්ඩව පවත්වා ගැනීමට උපකාරී වූ අතර, මැදි හා දිගු කාලීනව තනි අගයක පොලී අනුපාතික ව්‍යුහයක් පැවතීම සහතික කිරීම සඳහා සහාය වීමටත්, එමගින් දේශීය ආයෝජකයන් හට තිරසාර අඩු උද්ධමන වාතාවරණයෙහි ප්‍රතිලාභ ලබා දීමටත් හැකි වේ.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, ඇතැම් මූල්‍ය උපකරණ සඳහා පැවති ඉහළ පොලී අනුපාතික මත උපරිම සීමා පැනවීම හරහා ඉලක්කගත ක්‍රියාමාර්ග අනුගමනය කළ අතර, එමගින් මුදල් ප්‍රතිපත්ති සම්ප්‍රේෂණ යාන්ත්‍රණය ද වැඩි දියුණු විය. තවද, බලපත්‍රලාභී බැංකු සඳහා ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාර අංශයෙහි ප්‍රමුඛ අංශවලට ණය ලබා දීමේ ඉලක්ක හඳුන්වා දීමට පියවර ගැනුණි.

කොවිඩ්-19 වසංගතය මධ්‍යයේ 2020 වසර මුළුල්ලේ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ක්‍රියාවට නැංවූ මුදල් ප්‍රතිපත්ති මෙවලම් මාලාව මගින්, බෙහෙවින් අභියෝගාත්මක තත්ත්ව යටතේ මූල්‍ය අංශයේ ස්ථායීතාව පවත්වා ගැනීමට ද පහසුකම් සැලසිණි. මෙවැනි සුවිශේෂී මුදල් ලිහිල්කරණ මෙන්ම, රාජ්‍ය මූල්‍ය උත්තේජක ක්‍රියාමාර්ගවල සහායයෙන් ආර්ථිකය දැනටමත් ස්ථාවරව යථා තත්ත්වයට පත් වීමේ සලකුණු පෙන්නුම් කර ඇති අතර, ඉහළ වර්ධනයක් සඳහා අවශ්‍ය කෙරෙන ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමත් සමඟ, දැනට පවතින අඩු පොලී අනුපාතික පරිසරය ආර්ථිකයට යළි ඉහළ වර්ධන මාවතකට ළඟා වීමට සහාය වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.